

Toespraak burgemeester Koen Schuiling tijdens Nationale Dodenherdenking, vrijdag 4 mei 2018
Monument: Den Vaderlant getrouwe, Prins Hendriklaan, Den Helder.

Straks zijn we twee minuten stil

Waar denk je dan aan?

Ik weet nog niet waar ik aan zal denken. Ik hoor meestal de vogels, maar mooier omdat het stil is. Soms dwarrelen de woorden van een gedicht, zojuist voorgedragen, nog door mijn hoofd. En ik voel hoe die twee minuten me elk jaar weer iets meer aangrijpen.

Woorden als 'onderdrukking', 'verschrikkingen', 'oorlog', 'vervolging', zijn te groot voor mij. Ik bedoel: ik heb geen oorlog meegemaakt en kan me er hoogstens een voorstelling van maken. Maar ik probeer het niet eens, want daarvoor is het te erg. Dat weet ik wel uit de verhalen die zijn verteld. En die me verteld worden door mensen die net uit een oorlog komen. Ik voel dat ik niet eerbiedig genoeg kan zijn. Daarom zwijgen we. Zijn we stil.

Stilte geeft ruimte. Dan kan iemand iets vertellen. Dan kun je je gedachten laten gaan. En als je stil bent met andere mensen voel je je verbonden met elkaar. Nu ik wat ouder word, ervaar ik steeds intenser hoe broos het leven is. En ook hoe betekenisvol en kostbaar het leven van de ene mens in het leven van andere mensen kan zijn. Hoeveel pijn het doet en hoeveel verdriet het kost als het wordt afgesneden. Dat gaat in een oorlog maar door en door. Dag na dag wordt leven afgesneden en gaan de verbindingen tussen mensen kapot. Daarom grijpen die twee kleine minuten me steeds meer naar de keel. Dat medemensen zo geleden hebben en lijden. En dat andere mensen dat doen. Ongelooflijk en niet in je hoofd te bevatten.

Maar...

Kijk eens om je heen.

We staan hier bij elkaar.

Verbonden op deze plek. Bedoeld om stil te staan bij iedereen die lijdt in een oorlog.

'Wij' zijn blanke en donkere mensen. En toch staan we naast elkaar. 'We' zijn jong met dromen over wat we willen worden. 'We' zijn ouders die hopen dat onze kinderen in vrijheid alle kans krijgen gelukkig te worden. Naast elkaar. 'We' zijn de oude mensen die kunnen terugzien op een mooi leven en de toekomst niet vrezen. Tussen andere oude, jonge, blanke en donkere mensen, wel of niet gelovig. 'We' kunnen straks, zonder dat we hoeven om te kijken, naar huis. 'We' kunnen slapen zonder angstig te zijn over het lot van mensen van wie we houden.

'We' zijn veilig bij elkaar. En als het even onveilig is, blijkt de politie onze vriend. En als het land in gevaar is, zal het worden verdedigd door een leger dat nimmer de wapens op ons zal richten. Waar ter wereld is dat eigenlijk gewoon?

We staan voor het gebouw waar een krant wordt gemaakt. Journalisten kunnen schrijven wat ze willen. En ze doen dat ook, zonder opgepakt te worden en in de cel te belanden. Op een paar uur vliegen van hier is dat al bijzonder. Zoals het bijzonder is dat we alles kunnen lezen wat we willen. In dit land kun je homo zijn en toch brandweerman, politieagent, treinmachinist of burgemeester worden. Kun je invalide zijn en werk krijgen, zonder weggestopt te worden. Kun je op de vlucht zijn en onderdak vinden. In dit land leggen straks christenen, moslims, humanisten, joden en mensen die hun leven met eigen waarden en normen vorm geven een krans. Naast elkaar. 'We' leggen samen kransen en bloemen. Niet omdat het moet van iemand, maar in alle vrijheid. Dat is heel bijzonder.

Dat ontroert me altijd, die twee minuten. Hoe kwetsbaar we zijn als mens en dat we dit samen kunnen doen. Dat we er in dit land niet op uit zijn iemand kapot te maken. Zo krijgt 'vrijheid' een gezicht, het gezicht van jullie. Ik, wij, hebben die grote woorden niet nodig. Maak het maar persoonlijk en kijk naar de man, de vrouw, de kinderen die naast je staan. Stel je toch voor dat we dat niet konden doen? In wat voor wereld leefden we dan?

"Maar Koen (of burgemeester)", zeg je misschien, "dat zijn toch veel te veel gedachten om in twee minuutjes te proppen?"

Dat is ook zo.

Het is niet iets van straks, twee minuutjes per jaar.

Het is iets waar we elke dag wel bij stil mogen staan.

Het is iets waar we elke dag blij mee mogen zijn.
Omdat het heel bijzonder is. En broos. En kostbaar.
Vol eerbied voor hen die dat voor ons verdedigen.

Of we daarnaar leven, is iets wat we ons misschien straks die twee minuutjes af mogen vragen.
Luisterend naar de vogels en een stem die ons maant onze vrijheid en elkaar lief te hebben.